

روش تحقیق علمی کاربردی

مهدی خواجه امیری

تابستان ۱۳۹۳

میرشناسه: خواجہ امیری، مہدی، ۱۳۴۱-

عنوان و نام پدیدآور: روش تحقیق علمی کاربردی/مہدی خواجہ امیری؛ ویراستار منوچہر دانش پڑوہان.

مشخصات نشر: تہران: دانشکدہ علوم و فنون فارابی، ۱۳۸۹.

مشخصات ظاہری: ۳۳۰ص: جدول، نمودار.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۶۷۰-۳۵-۶

قیمت: ۱۱۰۰۰۰ ریال.

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

یادداشت: کتابنامہ: ص. ۳۲۱-۳۲۲.

نوع: تحقیق - روش شناسی

شناسہ افزودہ: دانشکدہ علوم و فنون فارابی

دہ بندی کتب: ۱۳۸۹ خ ۸۷/۵۵/۱۸۰ Q

دہ بندی یوئی: ۰۰

شمار تایشناسی ملی: ۱۹۹۴۹۶۶

شارت دانشکدہ فارابی

نام کتاب: روش تحقیق علمی کاربردی

تدوین: مہدی خواجہ امیری

ویراستار: منوچہر دانش پڑوہان

مدیر اجرایی: علی میریاس

طرح جلد: محمود رستمی - محمد بدم

قیمت: ۱۱۰۰۰۰ ریال

تنظیم: اصغر گازرگر

انتشار: تابستان ۱۳۹۳

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

نویت چاپ: اول ۱۳۹۳

کلیہ حقوق اعم از چاپ، تکثیر و نسخہ برداری برای ناشر محفوظ است. (نقل مطالب با ذکر ماخذ بلامانع است).

تلفن ناشر: ۲۹۹۴۲۶۵۸ صندوق پستی: ۴۵۷۳-۱۹۳۹۵

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱۷	پیشگفتار.....
فصل اول: کلیات	
۲۱	تعریف تحقیق.....
۲۲	روش تحقیق در علوم سیاسی و روابط بین‌الملل.....
۲۳	تعاریف گونه‌های روش تحقیق.....
۲۴	معانی تحقیق.....
۲۴	هدف اصلی تحقیق.....
۲۴	هدف‌های کلی تحقیق.....
۲۵	روش‌شناسی.....
۲۷	وظیفه‌ی علم چیست؟.....
۲۸	تعریف علمی.....
۲۹	ویژگی‌های یک تحقیق علمی.....
۳۶	ویژگی‌های روش علمی تحقیق و محقق.....
۴۱	منابع دستیابی به حقایق در تحقیق.....
۴۳	تفاوت روش علمی با روش استقرایی.....
۴۵	مراحل روش علمی.....
۴۵	انجام مراحل روش علمی.....
۴۶	انواع تحقیق.....
۴۶	انواع تحقیق از نظر نوع.....
۴۶	تحقیق بنیادی (نتیجه‌گرا).....

تحقیق کاربردی (تصمیم‌گرا).....	۴۷
تحقیق توسعه‌ای (توسعه‌ی تجربی).....	۴۷
انواع تحقیق از نظر داده.....	۴۷
انواع تحقیق از نظر روش مطالعه یا ماهیت.....	۴۸
فصل دوم: متغیرها (داده‌های) مورد استفاده در تحقیق	
متغیر و واژه‌های مورد استفاده در تحقیق.....	۵۱
انواع متغیرها از نظر داده‌ها.....	۵۱
انواع متغیرها از نظر ماهیت.....	۵۲
انواع متغیرها بر حسب تقسیم‌بندی آنها در تحقیق.....	۵۲
انواع متغیرها بر حسب محدوده‌گیری.....	۵۶
انواع متغیرها بر حسب تعداد ابعاد.....	۵۷
مقیاس اندازه‌گیری متغیرها به صورت جدول مقیاس‌های.....	۶۱
روایی و اعتبار (وسیله‌ی اندازه‌گیری در سنجش ویژگی تکرارپذیری).....	۶۲
تعیین کمی و کیفی میزان اعتبار و روایی.....	۶۴
نکاتی درباره‌ی روایی و اعتبار.....	۶۴
تعریف متغیر.....	۶۵
هدف از تعریف عملیاتی متغیرها.....	۶۶
جامعه‌ی مورد تحقیق یا جمعیت آماری.....	۶۷
جامعه‌ی نمونه.....	۶۸
پارامتر (شاخص).....	۶۹
استاتستیک (آماره).....	۶۹

فصل سوم: طرح و برنامه‌ریزی تحقیق

طرح و برنامه‌ریزی تحقیق	۷۳
اهمیت برنامه‌ریزی تحقیق	۷۳
عناصر تشکیل دهنده یک برنامه‌ریزی جامع در تحقیق	۷۳
تفاوت روش تحقیق با طرح تحقیق	۷۴
انواع دسترسی به موضوعات تحقیق	۷۵
تعیین بیان مسئله و نوع تحقیق	۷۵
عوامل مؤثر در انتخاب موضوع	۷۵
ویژگی‌های موضوع تحقیق علمی	۷۶
بیان مقدمه	۷۷
مسئله	۷۹
تعیین و تدوین مسئله	۷۹
چگونگی انتخاب مسئله پژوهش	۸۰
ویژگی‌های مسئله پژوهش یا تحقیق	۸۲
عوامل شناخت مسئله	۸۳
ملاک‌های انتخاب مسئله تحقیق	۸۵
شرایط انتخاب مسئله	۸۷
ارزشیابی مسئله	۸۷
تحقیق و تشریح مسئله مورد تحقیق	۸۸
تمرینات	۹۱
تدوین هدف یا هدف‌های تحقیق	۹۲
موضوع پدافند غیر عامل در امنیت ملی در دهه اخیر	۹۷

۹۸.....	حسگرها و سنجنده ها در پدافند غیر عامل
۹۹.....	رویکردهای امنیتی کشور در ساختار پدافند غیر عامل در دهه اخیر
۱۰۱.....	فایده یا اهمیت تحقیق (ضرورت انجام تحقیق)
۱۰۱.....	مطالعه‌ی منابع مربوط به موضوع تحقیق
۱۰۳.....	تبیین فرضیه
۱۰۵.....	وضعیت رسانه در قدرت نرم در حوزه پدافند غیرعامل در جمهوری اسلامی ایران در دهه اخیر
۱۰۸.....	فرضیه اصلی پژوهش
۱۰۹.....	ویژگی‌های فرضیه
۱۱۰.....	منابع فرضیه
۱۱۲.....	انواع فرضیه
۱۱۵.....	راه و روش مورد نظر برای آزمون فرضیه (Hypothesis Testing)
۱۱۵.....	اهمیت اثبات فرضیه
۱۱۶.....	نمونه‌گیری
۱۱۶.....	انواع روش‌های نمونه‌گیری یا نمونه‌برداری
۱۱۸.....	نمونه‌گیری تصادفی ساده
۱۱۹.....	نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای (طبقه‌ای)
۱۲۱.....	نمونه‌گیری ناحیه‌ای (خوشه‌ای)
۱۲۲.....	نمونه‌گیری داوطلبانه
۱۲۲.....	عوامل موثر در انتخاب حجم نمونه
۱۳۰.....	روش اجرایی تحقیق آزمایشی
۱۳۱.....	روش تحقیق نیمه آزمایشی
۱۳۱.....	روش تحقیق همبستگی (همخوانی)

۱۳۱.....	روش تحقیق تداومی و مقطعی
۱۳۲.....	روش تحقیق توصیفی
۱۳۶.....	تحقیق زمینه‌یابی (پیمایشی)
۱۳۷.....	کاربردهای پیمایش در سازمان
۱۴۰.....	روش‌های اجرای پیمایش
۱۴۳.....	بزرگ‌های تحقیق موردی و زمینه‌ای
۱۴۴.....	روش تحقیق مقایسه‌ای
۱۴۶.....	روش تحقیق تاریخی
۱۴۸.....	جدول مقایسه‌ای انواع روش‌های تحقیق
۱۵۳.....	انواع روش‌های جمع‌آوری اطلاعات
۱۵۳.....	پرسشنامه
۱۵۳.....	اصول تهیه‌ی پرسش‌های دقیق
۱۵۴.....	ملاحظات عمده در تنظیم پرسشنامه
۱۵۴.....	خصوصیات یک پرسشنامه خوب
۱۵۵.....	روایی و اعتبار پرسشنامه
۱۵۹.....	مشاهده
۱۵۹.....	انواع مشاهده
۱۵۹.....	روایی و اعتبار مشاهده
۱۵۹.....	مصاحبه
۱۶۰.....	محاسن روش مصاحبه
۱۶۱.....	معایب روش مصاحبه
۱۶۱.....	انواع روش‌های مصاحبه
۱۶۱.....	مصاحبه رسمی (هدایت شده)

مصاحبه نیمه رسمی (نیمه هدایت شده).....	۱۶۱
مصاحبه غیررسمی (هدایت نشده).....	۱۶۱
آموزش مصاحبه‌کننده‌ها.....	۱۶۲
روایی و اعتبار مصاحبه.....	۱۶۲
اسناد از مدارک و شواهد فیزیکی.....	۱۶۲
فایل همانندنگاری.....	۱۶۳
تعیین روش تجزیه و تحلیل اطلاعات.....	۱۶۴
طرز تهیه گزارش بقی (پایان نامه).....	۱۶۵
فصل اول کلیات.....	۱۶۶
فصل دوم: ادبیات تحقیق.....	۱۶۷
فصل سوم: روش اجرای تحقیق.....	۱۷۱
فصل چهارم: تجزیه و تحلیل اطلاعات.....	۱۷۱
فصل پنجم: نتیجه و بیان پیشنهادها و محدودیت‌ها در عمل.....	۱۷۲
محدودیت‌های تحقیق.....	۱۷۲
فصل چهارم: تجزیه و تحلیل اطلاعات با بهره‌گیری از آمار توصیفی و استنباطی	
تعریف علم آمار.....	۱۸۱
کاربرد علم آمار.....	۱۸۱
آمار توصیفی.....	۱۸۲
چارک‌ها.....	۱۹۰
دهک‌ها.....	۱۹۴
صدک‌ها.....	۱۹۶
شاخص‌های پراکندگی.....	۱۹۷

۲۰۴.....	نمودارها و انواع آن.....
۲۱۰.....	ضریب همبستگی.....
۲۱۵.....	آمار استنباطی.....
۲۱۵.....	انواع مقیاس اندازه گیری.....
۲۱۸.....	آزمون های مجذور کای « X^2 - خی دو - کای اسکوتر (chi Square).....
۲۲۷.....	رابطه های آماری پارامتریک.....
۲۳۶.....	خواص فصل دوم.....
۲۳۹.....	تجزیه و تحلیل داده ها.....
۲۴۸.....	کاربرد آزمون لای کوک.....
۲۵۶.....	روش های مناسب همبستگی برای متغیرهای مختلف.....
۲۵۷.....	راهنمای محاسباتی ضریب همبستگی گشتاوری پیرسون، r.....
۲۶۰.....	کاربرد ضریب همبستگی گشتاوری پیرسون.....
۲۶۳.....	راهنمای محاسباتی ضریب همبستگی تیلور برای رتبه ها (rho اسپیر من).....
۲۷۲.....	خی دو (مجذورکاری).....
۲۸۱.....	تحلیل واریانس.....
۲۸۵.....	تحلیل کوواریانس.....
۲۸۵.....	تحلیل واریانس و کوواریانس و برنامه های کامپیوتری.....
۲۸۶.....	آزمون فرضیه و معنادار بودن آماری.....
پیوست	
۳۱۸.....	انواع مقالات علمی.....
۳۱۹.....	ساختار مقاله علمی.....
۳۲۹.....	منابع.....

پیشگفتار

رسول اکرم (ص) می‌فرمایند: در روزگار؛ یا دانشمند باش یا دانشجو یا دوستدار دانش، و چهارمین قسم مباش که دشمنی دانشمندان باعث نابودی است.

متفکران حقیقت یافتگان فکرها هستند؛ چونان پرندگانی که بال از پرواز گرفته، آنگاه در آسمان حقایق به حرکت درآمده باشند.

اری اینکه متفکران زادگان فکری و فکرها صاحبان و مادران اندیشمندان هستند، حقیقتی انکارناپذیر است. اما در این میان، برخی از متفکران صاحبان فکرهای خویشتند. به این معنی که مقام فرزند از معدن اندیشه‌های خود سرشار می‌شوند و از منبع فکرهایشان بهره‌مند می‌گردند. این جای شگفت نیست که عالم اندیشه در میان شگفتی‌های مادرانه و خویشتن همواره فرزندان را در دامن پرورنده است که با اندیشه‌های سترگ و پربین، زمینه‌ساز تغییر مسیر واقعیت‌ها و رسیدن کاروان معرفت بشری به قله‌های ناشناخته و انبساط عمل است. متفکران می‌آیند و می‌روند؛ ولی فکرها می‌آیند و نمی‌روند؛ بلکه می‌مانند تا به سهولت بتوان گفت: هستی چونان صدفی است که با مروارید فکر همواره در حال زخم خوردن است و این امر با قلم وجودی متفکران نقش می‌پذیرد. حال باید دانست که رسیدن به اندیشه ناب چیست؟ به اجمال می‌توان گفت: درست فکر کردن، تحقیق، پژوهش، منطقی فکر کردن، روشمند فکر کردن، مطالعه کردن صحیح و فهمیدن پدیده‌ها و رسیدن به اندیشه ناب است. انسان را موجودی کنجکاو و جست‌جوگر دانسته‌اند. می‌پرسد و می‌پندارد که به حقیقتی دست یافت و به هدف خود نائل گردید، آرامش می‌یابد و از این رو است که پژوهش و پژوهش‌گر در طول تاریخ بشر استمرار یافته است. بهر حال صاحب‌نظران اعتقاد دارند که هر تولیدی که به دنبال حقایق و برای کشف بخشی از معرفت و نشر آن در میان مردم و به قصد حل مشکل یا بیان اندیشه‌ای در موضوعی

علمی و از طریق مطالعه نظام‌مند برای یافتن روابط اجتماعی میان پدیده‌های طبیعی به‌دست آید و از دو خصلت اصالت و ابداع برخوردار باشد و نتایج آنها به کاربردها، سؤال‌ها و مفاهیم و مشاهدات جدید در زمینه‌ی علمی و با هدف پیشبرد مرزهای علم و فناوری بینجامد، آن را طرح پژوهش قلمداد می‌کنند. برای فهم روش تحقیق و پژوهش، باید به سه مفهوم دانش و روش و پژوهش اندیشید. به این ترتیب دانش هدف روش شیوه‌ی دستیابی به هدف و پژوهش، ظرف و شرط یا ضرورت دستیابی به هدف است. عوامل متعددی بر حیات علمی و تقویت روح تحقیق اثر می‌گذارند. به عنوان نمونه، علم فرهنگی-اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و همچنین خانواده، جامعه، برنامه‌های مدارس، و غیره بر مآخذ تحقیق از عواملی هستند که در تقویت روح علمی مؤثر هستند. امروز تمام کشورهای توسعه یافته و یا در حال توسعه، برای حفظ و یا ایجاد بنیان‌های توسعه‌یافتگی و برپا داشتن قدرت رقابت خود با دیگر کشورها، علم و فناوری را به عنوان محور اصلی فعالیت‌های خود مورد توجه قرار می‌دهند. با توجه به این که علم و فناوری محصول فعالیت‌های انسانی است و در صورتی که فعالیت‌های علمی و پژوهشی با سایر فعالیت‌های سیاسی، اقتصادی و اجتماعی ترکیب شوند، قطعاً توسعه‌ی پایدار حاصل می‌گردد؛ بنابراین بر پایه‌ی سیاست‌های ملی، ضروری است با شناخت و تحلیل مشکلات موجود، راهبردهای مؤثر در توسعه‌ی فعالیت‌های علمی و پژوهشی تهیه و تدوین گردد. از این رو ما در این کتاب بر آن شدیم تا راه نوشتن یک تحقیق و یا مقاله علمی-پژوهشی خوب را به شما خوانندگان عزیزمان بشناسانیم.